ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Վ.Վ.Հարությունյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 6

«06» դեկտեմբերի 2023 թ.

էիկ/բ-007, ՊԵՏԱԿԱ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ **041301.00.6, կառավարում**
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ **041301.01.6, կառավարում/ըստ ոլորտի/**
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ **կառավարման բակալավր**
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ **էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման**
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ **առկա**
/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ **3-րդ կուրս, 2-րդ կիսամյակ**

Դասախոս(ներ)՝ **Տիգրան Բադոյան**
/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ t.badoayan@mail.ru

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում 3
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները 3
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները 3
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները 4
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների 5
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը 5
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները 6
8. Դասավանդման մեթոդներ... 8
9. Ուսումնառության մեթոդները 8
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը 9
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ............................ 13
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ.. 14
12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ......................... 14
12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ.. 18
12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ............. 21
12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ 21
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում........................... 22
14. Գնահատում.. 23
14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.. 23
14.2. Հարցաշար... 23
14.3. Գնահատման չափանիշներ 25
Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ... 26

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում[1].

«Պետական կառավարում» դասընթացը կարևորվում է տնտեսագիտության, կառավարման բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է «Կառավարում/ըստ ոլորտի/» կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

- Պետական կառավարման համակարգի կառուցվածքի և առանձնահատկությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին:
- Պետական կառավարման համակարգի ուսումնասիրման շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ:
- Պետական կառավարման համակարգում առկա խնդիրներների վերլուծության ու արդյունավետության գնահատման ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից:
- Պետական կառավարման համակարգ հետագա զարգացման ուղղված ուսումնասիրությունների իմացություն:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

- Սովորեցնել «Պետական կառավարում» դասընթացի տեսական հիմքերը:
- Բացատրել պետական կառավարման համակարգի առաձնահատկությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները պետական կառավարման համակարգի մասով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել դիտարկումներ, խմբավորումներ, հետազոտություններ և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:
- Սովորեցնել ուսանողներին վերլուծել պետական կառավարման համակարգի առանձնահատկությունները ու կառուցվածքային հիմնական խնդիրները:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/.

«Պետական կառավարում» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների տնտեսագիտական գիտելիքների, կառավարման հմտությունների առկայությունը

<u>կամ</u>

«Պետական կառավարում» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը 041301.00.6 «Կառավարում» մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «Կառավարում», «Տնտեսագիտության տեսություն» դասընթացներից:

[1] Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը[2] և /կամ կոմպետենցիաները.

«Պետական կառավարում» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

4.1. Գիտելիք

4.1.1. **Գիտելիք և իմացություն**

- Ցուցաբերում է պետական կառավարման համակարգի առանձնահատկությունների, կառուցվածքի և առկա խնդիրների տեսական մեթոդաբանական հիմնական մոտեցումների իմացություն:
- Ցուցաբերում է տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տարածքային ու տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն:

4.2 Հմտություններ

4.2.1. Գիտելիքի և իմացության կիրառում

- Կարող է մշակել պետական կառավարման գործընթացին առնչվող տարբեր մոտեցումներ և մշակել լ դրանց իրագործման տարբեր միջոցառումներ:
- Կարող է ներկայացնել պետական կառավարման համակարգի կազմակերպական կառուցվածքներ, դրանց լիազորությունների և պատասխանատվության բաշխում, ձևակերպել խնդիրներ և պատվիրակել ըստ ենթակայության:

4.2.2.Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ

- Կարող է կատարել տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման աշխատանքներ, ինչպես նաև մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով օգտվել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից:
- Կարող է իրականացնել հետազոտություններ պետական կառավարման համակարգերի զանազան խնդիրներ լուծելու նպատակով, ինչպես նաև վերլուծել դրանց արդյունքները:

4.2.3. Ընդհանրական, իմացական կարողություններ, (ներառյալ դատողություններ անելը)

- Ունակ է լուծելու մասնագիտական խնդիրները վերլուծության և համադրության հիման վրա:
- Ունակ է մասնագիտական վերլուծություններ իրականացնելիս կիրառել որակական և քանակական մեթոդներ:
- Ունակ է թիմում աշխատելու և թիմի անդամների հետ արդյունավետ համագործակցելու:

4.3. Կարողություններ

4.3.1.Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)

---

[2] http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf
Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

- Կարող է բացահայտել, հաղթահարել և լուծումներ տալ անծանոթ պայմաններում առաջացած խնդիրներին:
- Ունակ է ինքնուրույն որոշումներ ընդունելու:
- Ունակ է հաշվի առնելու կառավարչական որոշումների հետևանքները պետական կառավարման համակարգում:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
ԳԿ9 խնդիրների լուծում,
ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,
ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,
ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների[3].

«Պետական կառավարում» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել կառավարման մասնագիտական գործունեության ընթացքում, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և տնտեսագիտության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	5 կրեդիտ/150 ժամ	

[3] Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ	ժամաքանակ
Դասախոսություն	24	
Գործնական աշխատանք	22	
Սեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք	16	
Ինքնուրույն աշխատանք	88	
Ընդամենը	150	
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	քննություն	

7. <u>Ուսումնական աշխատանքների տեսակները</u>[4] .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեզի կարո-ղանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- **Սեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում,

[4] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:
Սեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակությանհարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապա-տասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդոլոգիան:
Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրա-կացություն
- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:
Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են[5]՝
    - **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռ-նարկներ և այլն):
    - **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործըն-թացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնա-սիրման և լուծման նպատակով:
    - **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
    - **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
    - **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
    - **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
    - ***Հարցի նախապատրաստման մոդել*** –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և

---
5 Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:

- **<u>Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում</u>** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **<u>Աշխատանքային տետր</u>** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **<u>Զեկույց</u>** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **<u>Հարցազրույց</u>** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներներն են՝**[6] հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր.

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**[7]՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում.

[6] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:
[7] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների[8].

հ/հ	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապմունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Թեմա 1. Ներածություն, առարկային ծանոթացում ։	2				
2.	Թեմա 2. Պետական կառավարում առարկան, նրա խնդիրները կառուցվածքը և մեթոդները:	2		2	2	
3.	Թեմա 3. Պետության էությունը, անրաժեշտությունը, պետության տեսակները:	2		2	2	
4.	Թեմա 4. Քաղաքական միտքը պետության մասին մ.թ.ա առաջ և հետո:	2		2		
5.	Թեմա 5. Ժամանակակից պետությունները և պետական կառավարման համակարգը:	2		2	2	
6.	Թեմա 6 . Նախագահական իշխանությունը ՀՀ պետական կառավարման համակարգում:	2		2	2	
7.	Թեմա 7. Օրենսդիր իշխանության լիազորություններն ու գործառույթները ՀՀ պետական կառավարման համակարգում:	2		2	2	
8.	Թեմա 8. Գործադիր իշխանության կառավարման գործառույթները ՀՀ պետ.կառավարման համակարգում:	2		2	2	
9.	Թեմա 9.Դատական իշխանությունը և արդարադատության համակարգը:	2		2		
10.	Թեմա 10.ՏԻՄ-ի էությունը և դերը ՀՀ պետական կառավարման համակարգում:	2		2	2	
11.	Թեմա 11. Հասարակական կազմակերպությունների դերն ու նշանակությունը պետ.կառավարման համակարգում:	2		2		
12.	Թեմա 12. Քաղաքական կուսակցությունների դերն ու նշանակությունը պետ.կառավարման	2		2	2	

[8] Նման է օրացուցային պլանին

	համակարգում:					
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		24		22	16	88

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Սուվարյան Յու. «Հանրային կառավարման էությունը և մեթոդաբանությունը», «Հանրային կառավարում»,	Երևան 2004 թ.»
2.	,,Մենեջմենթ,, Սուվարյան Յու	2009
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Քալաշյան Վ. «Պետական կառավարման համակարգի զարգացման հեռանկարները և առաջնահերթությունները», Երևան, «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամ»,	2003թ
2.	Ռոբերտ Բ. Դենհարդ «Հանրային կազմակերպության տեսություններ» Երևան, «Անտարես»,	2006թ
3.	В. Е. Черкин. Государственное управление. М., “Юрист”,)	2001
4.	Государственное управление. Основы теори и организации. М.,	2000
5.	И. А. Василенко. Административно-государственное управление в странах Запада. М., “Логос”,	1998
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.		
2.		

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Գրականություն[9]
1.	**Թեմա 1. Ներածություն, առարկային ծանոթացում :**	• Ուսանողները ծանոթանում են դասավանդվող առարկայի ընդհանուր նկարագրին, ուսուցանվող թեմաներին	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2

[9] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		և առարկայի դերն ու նշանակությունը կառավարման համակարգում:		
2.	**Թեմա 2. Պետական կառավարում առարկան, նրա խնդիրները կառուցվածքը և մեթոդները:**	• Թեմայի շրջանակներում ներկայացվում է պետական կառավարման խնդիրները: • պետական կառավարման կառուցվածքը և կապը կառավարման համակարգերի միջև , ինչպես նաև նրանց մեթոդները:	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
3.	**Թեմա 3. Պետության էությունը, անրաժեշտությունը, պետության տեսակները:**	• Պետությոան էություն ու անհրաժեշտությունը պետական համակարգի կենսագործունեության ուղղությամբ: Ներկայացվում է պետության կառավարման տեսակները նրանց կարևորությունը ու արդյուանավետությունը տարբեր ժամանականերում:	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
4.	**Թեմա 4. Քաղաքական միտքը պետության մասին մ.թ.ա առաջ և հետո:**	• Տարբեր հեղինակների մեկնաբանությունները ու պատմական փաստերն ու տեսությունները պետության մասին մ.թ.ա. և դրանից հետո ընկած ժամանակահատվածում:	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
5.	**Թեմա 5. Ժամանակակից պետությունները և պետական կառավարման համակարգը:**	• Ներկայացվում է ժամանակակից պետությունների դասակարգումը, նրանց կենսագործունեությանն ուղղված գործիքակազմերն ու գործառութները, ՄԱԿ-ի դերը պետությունների միջև փոխհարաբերությունների կայուն զարգացման ու ընդհանուր համաշխարհային գործընթացների համատեքստում:	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2

6.	**Թեմա 6 . Նախագահական իշխանությունը ՀՀ պետական կառավարման համակարգում:**	• Ներկայացվում է ՀՀ պետական համակարգում նախագահական իշխանության դերն ու նշանակությունը հատկապես կիսանախագահական կառավարման համակարգից պառլամենտականին անցնելու համատեքստում և նախագահի լիազորություններն ու գործառույթները	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
7.	**Թեմա 7. Օրենսդիր իշխանության լիազարություններն ու գործառույթները ՀՀ պետական կառավարման համակարգում:**	Ներկայացվում է ՀՀ պետական համակարգում օրենսդիր իշխանության դերն ու նշանակությունը հատկապես կիսանախագահական կառավարման համակարգից պառլամենտականին անցնելու համատեքստում և օրենսդիրի լիազորություններն ու գործառույթները	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
8.	**Թեմա 8. Գործադիր իշխանության կառավարման գործառույթները ՀՀ պետ.կառավարման համակարգում:**	Ներկայացվում է ՀՀ պետական համակարգում գործադիր իշխանության դերն ու նշանակությունը հատկապես կիսանախագահական կառավարման համակարգից պառլամենտականին անցնելու համատեքստում և գործադիրի լիազորություններն ու գործառույթները	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
9.	**Թեմա 9. Դատական իշխանությունը և արդարադատության համակարգը**	Ներկայացվում է ՀՀ պետական համակարգում դատական իշխանության դերն ու նշանակությունը հատկապես կիսանախագահական կառավարման համակարգից պառլամենտականին անցնելու համատեքստում և դատական իշխանության կառավարման կառուցվածքն ու լիազորությունները, ինչպես նաևհամակարգի	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2

		գործառույթները		
10.	**Թեմա 10. ՏԻՄ-ի էությունը և դերը ՀՀ պետական կառավարման համակարգում:**	Ներկայացվում է ՀՀ պետական համակարգում ՏԻՄ-ի դերն ու նշանակությունը հատկապես կիսանախագահական կառավարման համակարգից պառլամենտականին անցնելու համատեքստում և ՏԻՄ-ի լիազորություններն ու գործառույթները	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
11.	**Թեմա 11. Հասարակական կազմակերպությունների դերն ու նշանակությունը պետ.կառավարման համակարգում**	Ներկայացվում է ՀԿ-ի դերն ու նշանակությունը պետական կառավարման համակարգում, նրանց կառուցվածքը, դերն ու նշանակությունը պետականա կառավարման համակարգում:	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
12.	**Թեմա 12. Քաղաքական կուսակցությունների դերն ու նշանակությունը պետ.կառավարման համակարգում:**	Ներկայացվում է ՔԿ-ի դերն ու նշանակությունը պետական կառավարման համակարգում, նրանց կառուցվածքը, դերն ու նշանակությունը պետականա կառավարման համակարգում:	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող Հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[10]
1.	**Թեմա 1. Ներածություն, առարկային ծանոթացում:**	• Ուսանողները ծանոթանում են դասավանդվող առարկայի ընդհանուր նկարագրին, ուսուցանվող թեմաներին և			ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2

[10] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		առարկայի դերն ու նշանակությունը կառավարման համակարգում:			
2.	**Թեմա 2. Պետական կառավարում առարկան, նրա խնդիրները կառուցվածքը և մեթոդները:**	• Թեմայի շրջանակներում ներկայացվում է պետական կառավարման խնդիրները: • պետական կառավարման կառուցվածքը և կապը կառավարման համակարգերի միջև , ինչպես նաև նրանց մեթոդները:	2		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
3.	**Թեմա 3. Պետության էությունը, անրաժեշտությունը, պետության տեսակները:**	• Պետությոան էություն ու անհրաժեշտությունը պետական համակարգի կենսագործունեության ուղղությամբ: Ներկայացվում է պետության կառավարման տեսակները նրանց կարևորությունը ու արդյուանավետությունը տարբեր ժամանականերում:	2		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
4.	**Թեմա 4. Քաղաքական միտքը պետության մասին մ.թ.ա առաջ և հետո:**	• Տարբեր հեղինակների մեկնաբանությունները ու պատմական փաստերն ու տեսությունները պետության մասին մ.թ.ա. և դրանից հետո ընկած ժամանակահատվածում:	2		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
5.	**Թեմա 5. Ժամանակակից պետությունները և պետական կառավարման համակարգը:**	• Ներկայացվում է ժամանակակից պետությունների դասակարգումը, նրանց կենսագործունեությանն ուղղված գործիքակազմերն ու գործառութները, ՄԱԿ-ի դերը պետությունների միջև փոխհարաբերությունների կայուն	2		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2

		զարգացման ու ընդհանուր համաշխարհային գործընթացների համատեքստում:			
6.	**Թեմա 6 . Նախագահական իշխանությունը ՀՀ պետական կառավարման համակարգում:**	• Ներկայացվում է ՀՀ պետական համակարգում նախագահական իշխանության դերն ու նշանակությունը հատկապես կիսանախագահական կառավարման համակարգից պառլամենտականին անցնելու համատեքստում և նախագահի լիազորություններն ու գործառույթները	2		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
7.	**Թեմա 7. Օրենսդիր իշխանության լիազորություններն ու գործառույթները ՀՀ պետական կառավարման համակարգում:**	Ներկայացվում է ՀՀ պետական համակարգում օրենսդիր իշխանության դերն ու նշանակությունը հատկապես կիսանախագահական կառավարման համակարգից պառլամենտականին անցնելու համատեքստում և օրենսդիրի լիազորություններն ու գործառույթները	2		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
8.	**Թեմա 8. Գործադիր իշխանության կառավարման գործառույթները ՀՀ պետ.կառավարման համակարգում:**	Ներկայացվում է ՀՀ պետական համակարգում գործադիր իշխանության դերն ու նշանակությունը հատկապես կիսանախագահական կառավարման համակարգից պառլամենտականին անցնելու համատեքստում և գործադիրի լիազորություններն ու գործառույթները	2		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
9.	**Թեմա 9. Դատական իշխանությունը և**	Ներկայացվում է ՀՀ պետական համակարգում դատական	2		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2

	արդարադատության համակարգը	իշխանության դերն ու նշանակությունը հատկապես կիսանախագահական կառավարման համակարգից պառլամենտականին անցնելու համատեքստում և դատական իշխանության կառավարման կառուցվածքն ու լիազորությունները, ինչպես նաևհամակարգի գործառույթները			
10.	**Թեմա 10. ՏԻՄ-րի էությունը և դերը ՀՀ պետական կառավարման համակարգում:**	Ներկայացվում է ՀՀ պետական համակարգում ՏԻՄ-րի դերն ու նշանակությունը հատկապես կիսանախագահական կառավարման համակարգից պառլամենտականին անցնելու համատեքստում և ՏԻՄ-ի լիազորություններն ու գործառույթները	2		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
11.	**Թեմա 11. Հասարական կազմակերպությունների դերն ու նշանակությունը պետ.կառավարման համակարգում**	Ներկայացվում է ՀԿ-րի դերն ու նշանակությունը պետական կառավարման համակարգում, նրանց կառուցվածքը, դերն ու նշանակությունը պետականա կառավարման համակարգում:	2		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
12.	**Թեմա 12. Քաղաքական կուսակցությունների դերն ու նշանակությունը պետ.կառավարման համակարգում:**	Ներկայացվում է ՔԿ-րի դերն ու նշանակությունը պետական կառավարման համակարգում, նրանց կառուցվածքը, դերն ու նշանակությունը պետականա կառավարման համակարգում:	2		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2

a. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[11]
1.	Պետական կառավարումը հին և միջնադարյան Հայաստանում	Պետական կառավարման առաջացումը և դրա առանձնահատկությունները հին և միջնադարյան Հայաստանում	2		Քալաշյան Վ. «Պետական կառավարման համակարգի զարգացման հեռանկարները և առաջնահերթությունները», Երևան, «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամ», 2003թ.- 81 էջ
2.	ՀՀ գործադիր իշխանության ձևավորումը	ՀՀ գործադիր իշխանության ձևավորման հիմնական սզբունքները, գործառույթները և իշխանության իրականացման եղանակները	2		Ռոբերտ Բ. Դենհարդ «Հանրային կազմակերպության տեսություններ» Երևան, «Անտարես» 2006թ.- 314 էջ
3.	Հայաստանի երկրորդ և երրորդ հանրապետությունները	Հայաստանի երկրորդ և երրորդ հանրապետությունների պետական կառավարման ձևավորումն ու դրանց առանձնահատկությունները, կառուցվածքն ուարդյունավետությունը	4		Յու. Սուվարյան «Պետական կառավարման արդյունավետությունը, գնահատման մեթոդները», ամսագիր «Կառավարում», 2000թ. թիվ 5
4.	Պետական կառավարման կիսանախագահական և խորհրդարանական ձևերը	Պետական կառավարման կիսանախագահականից խորհրդարանական կառավարմանը անցնելու փուլում առկա խնդիրներն ու հետագա զարգացման ուղիները	4		Цит. по: Игнатов В. "Повышение эффективности государственной власти и управления // В сб. Проблемы повышения эффективности государственной власти и управления в современной России" 2012г

[11] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

5.	Պետական կառավարման միջազգային փորձի վերլուծությունը	Պետական կառավարման միջազգային փորձի վերլուծությունը ՀՀ պետական կառավարման համատեքստում	2		Յու.Սուվարյան «Մենեջմենթ» երկրորդ` լրացված բարեփոխված հրատարակություն, Երևան, «Տնտեսագետ» 2002թ.-560 էջ
6.	Միջազգային փորձի գործադրումը ՀՀ ում	Միջազգային փորձի գործադրումը ՀՀ ում դրա արդյունավետության գնահատումը և հետագա զարգազման հեռանկարները	2		Խաչատրյան Վ. «Տնտեսության հանրային կառավարման արդյունավետության գնահատման մեթոդաբանական հարցեր», «Հանրային կառավարում», Երևան 2005թ. N3, է

b. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում[12]

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	

[12] Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	microsoft excel
Այլ	

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի[13]:

a. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

b. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է գրավոր քննությամբ:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում

[13]«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:[14]

c. **Հարցաշար (ըստ ծրագրի)**

1. 1 Պետական կառավարման առարկան եւ խնդիրները
2. Պետական կառավարման կառուցվածքը
3. Պետական կառավարման դասընթացի դերը կառավարման տեսության համակարգում
4. Պետական կառավարման գիտաճյուղի կապը մյուս գիտությունների հետ
5. Պետության էությունը, ծագումը եւ հիմնական գործառույթները
6. Պետության տեսակները եւ ձեւերը
7. Քաղաքացիական հասարակություն եւ պետություն
8. Պետության մասին քաղաքական միտքը մինչեւ մեր թվարկությունը
9. Քաղաքականության միտքը մեր թվարկության ընթացքում
10. Ժամանակակից պետությունների առանձնահատկությունները
11. Միջպետական հարաբերություններ եւ միջազգային կազմակերպություններ
12. ՀՀ Հանրային կառավարման համակարգը
13. Իշխանություն հասկացությունը եւ էությունը
14. Իշխանության ձեւերն ու տեսակները
15. Իշխանության կառուցվածքը, ռեսուրսները եւ իրականացման միջոցները
16. Պետական կառավարում, պետական իշխանության տեսակները
17. Նախագահական իշխանության էությունը
18. Նախագահական իշխանության իրականացման եղանակները: Օրենսդիր իշխանության էությունը եւ կազմավորումը
19. Օրենսդիր իշխանության կառուցվածքը, լիազորությունները եւ դրանց իրականացման եղանակները
20. Գործադիր իշխանության էությունը եւ դրա հիմնական գործառույթները
21. Գործադիր իշխանության կենտրոնական կառավարման մարմինների գործառույթները
22. Գործադիր իշխանության մարմինների տեսակները
23. Ֆունկցիոնալ կառավարման մարմինները
24. Ճյուղային կառավարման մարմիններ
25. ՀՀ դատական համակարգը
26. Դատախազությունը եւ դրա դերը արդարադատության համակարգում
27. Սահմանադրական դատարանը եւ սահմանադրական արդարադատությունը
28. Տեղական ինքնակառավարման էությունը եւ տարածքային հիմքերը
29. ՏԻՄ-րը եւ դրանց լիազորությունները
30. Տեղական ինքնակառավարման սկզբունքները
31. Կուսակցությունների էությունը եւ գործունեության սկզբունքները
32. Կուսակցության կառուցվածքը եւ ղեկավար մարմինները
33. Կուսակցության եւ պետության փոխհարաբերությունը
34. Կուսակցությունների մասնակցությունը հանրային կառավարմանը
35. Հասարակական կազմակերպության էությունը եւ գործունեության սկզբունքները

[14] Կիրառվում է կամ առաջին, կամ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

36. Հասարակական կազմակերպության գործունեության եւ կառավարման առանձնահատկությունները
37. Հասարակական կազմակերպության եւ պետության փոխհարաբերությունները

Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

- **Ընդգրկված թեմաները.**

38. Պետական կառավարման առարկան եւ խնդիրները
39. Պետական կառավարման կառուցվածքը
40. Պետական կառավարման դասընթացի դերը կառավարման տեսության համակարգում
41. Պետական կառավարման գիտաճյուղի կապը մյուս գիտությունների հետ
42. Պետության էությունը, ծագումը եւ հիմնական գործառույթները
43. Պետության տեսակները եւ ձեւերը
44. Քաղաքացիական հասարակություն եւ պետություն
45. Պետության մասին քաղաքական միտքը մինչեւ մեր թվարկությունը
46. Քաղաքականության միտքը մեր թվարկության ընթացքում
47. Ժամանակակից պետությունների առանձնահատկությունները
48. Միջպետական հարաբերություններ եւ միջազգային կազմակերպություններ
49. ՀՀ Հանրային կառավարման համակարգը
50. Իշխանություն հասկացությունը եւ էությունը
51. Իշխանության ձեւերն ու տեսակները
52. Իշխանության կառուցվածքը, ռեսուրսները եւ իրականացման միջոցները
53. Պետական կառավարում, պետական իշխանության տեսակները
54. Նախագահական իշխանության էությունը
55. Նախագահական իշխանության իրականացման եղանակները: Օրենսդիր իշխանության էությունը եւ կազմավորումը

Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)

- **Ընդգրկվող թեմաները.**
  - Օրենսդիր իշխանության կառուցվածքը, լիազորությունները եւ դրանց իրականացման եղանակները
  - Գործադիր իշխանության էությունը եւ դրա հիմնական գործառույթները
  - Գործադիր իշխանության կենտրոնական կառավարման մարմինների գործառույթները
  - Գործադիր իշխանության մարմինների տեսակները
  - Ֆունկցիոնալ կառավարման մարմինները
  - Ճյուղային կառավարման մարմիններ
  - ՀՀ դատական համակարգը
  - Դատախազությունը եւ դրա դերը արդարադատության համակարգում
  - Սահմանադրական դատարանը եւ սահմանադրական արդարադատությունը
  - Տեղական ինքնակառավարման էությունը եւ տարածքային հիմքերը
  - ՏԻՄ-րը եւ դրանց լիազորությունները
  - Տեղական ինքնակառավարման սկզբունքները

- Կուսակցությունների էությունը եւ գործունեության սկզբունքները
- Կուսակցության կառուցվածքը եւ ղեկավար մարմինները
- Կուսակցության եւ պետության փոխհարաբերությունը
- Կուսակցությունների մասնակցությունը հանրային կառավարմանը
- Հասարակական կազմակերպության էությունը եւ գործունեության սկզբունքները

d. Գնահատման չափանիշները[15].

- Տեսական գիտելիքները՝ մեկ ստուգում:
- Գործնական աշխատանքները՝ երկու ստուգում:
- Սեմինար պարապմունքները:
- Լաբորատոր աշխատանքները:
- Ինքնուրույն աշխատանքը՝ մեկ ստուգում:

[15] Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Մասնագիտություն՝ 041301.00.6, կառավարում
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 041301.01.6, կառավարում/ըստ ոլորտի/
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ կառավարման բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2023

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/բ -007 – Պետական կառավարում			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 6-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	62	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	16
			Գործնական աշխատանք	22
	Ինքնուրույն	88		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է. ▪ Պետական կառավարման համակարգի զարգացման օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին: ▪ Պետական կառավարման համակարգի հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ: ▪ Պետական կառավարման համակարգի վերլուծություններում համեմատության և վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից: ▪ Պետական կառավարման համակարգի դիտարկումների վերլուծելու կարողությունների ձևավորում տարբեր իրավիճակներում:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *<u>4.1.</u>* **Գիտելիք** 4.1.1. **Գիտելիք և իմացություն** • Ցուցաբերում է սպառողների կամ սոցիալական այլ խմբերի կարիքները վեր հանելու տեսական մեթոդաբանական հիմնական մոտեցումների իմացություն: • Ցուցաբերում է տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական			

	կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն: *4.2* **Հմտություններ** **4.2.1. Գիտելիքի և իմացության կիրառում** • Կարող է մշակել կառավարման գործընթացին առնչվող տարբեր ծրագրեր և մասնակցել դրանց իրագործման միջոցառումներին: • Կարող է նախագծել կազմակերպական կառուցվածքներ, իրականացնել լիազորությունների և պատասխանատվության բաշխում, ձևակերպել խնդիրներ և պատվիրակել ենթականերին: • Կարող է ընդունել կառավարչական որոշումներ խնդիրները համակարգի մեջ դիտարկելով և համակարգային մոտեցման համապատասխան գործիքակազմ կիրառելով: **4.2.2.Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ** • Կարող է կատարել տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման աշխատանքներ, ինչպես նաև մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով օգտվել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից: • Կարող է իրականացնել հետազոտություններ կառավարչական զանազան խնդիրներ լուծելու նպատակով, ինչպես նաև վերլուծել դրանց արդյունքները: **4.2.4. Ընդհանրական, իմացական կարողություններ, (ներառյալ դատողություններ անելը)** • Ունակ է լուծելու մասնագիտական խնդիրները վերլուծության և համադրության հիման վրա: • Տիրապետում է մաթեմատիկական և վիճակագրության մեթոդներին, ինչպես նաև մաթեմատիկական մոդելավորման եղանակներին: • Ունակ է մասնագիտական վերլուծություններ իրականացնելիս կիրառել որակական և քանակական մեթոդներ: • Ունակ է թիմում աշխատելու և թիմի անդամների հետ արդյունավետ համագործակցելու: *4.3.* Կարողություններ **4.3.1.Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)** • Կարող է բացահայտել, հաղթահարել և լուծումներ տալ անծանոթ պայմաններում առաջացած խնդիրներին: • Ունակ է ինքնուրույն որոշումներ ընդունելու: • Ունակ է հաշվի առնելու կառավարչական որոշումների հետևանքները սոցիալական պատասխանատվության տեսանկյունից:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Ներածություն, առարկային ծանոթացում : Թեմա 2. Պետական կառավարում առարկան, նրա խնդիրները կառուցվածքը և մեթոդները: Թեմա 3. Պետության էությունը, անրաժեշտությունը, պետության տեսակները: Թեմա 4. Քաղաքական միտքը պետության մասին մ.թ.ա առաջ և հետո: Թեմա 5. Ժամանակակից պետությունները և պետական

	կառավարման համակարգը: Թեմա 6 . Նախագահական իշխանությունը ՀՀ պետական կառավարման համակարգում: Թեմա 7. Օրենսդիր իշխանության լիազորություններն ու գործառույթները ՀՀ պետական կառավարման համակարգում: Թեմա 8. Գործադիր իշխանության կառավարման գործառույթները ՀՀ պետ.կառավարման համակարգում: Թեմա 9.Դատական իշխանությունը և արդարադատության համակարգը: Թեմա 10.ՏԻՄ-րի էությունը և դերը ՀՀ պետական կառավարման համակարգում: Թեմա 11. Հասարակական կազմակերպությունների դերն ու նշանակությունը պետ.կառավարման համակարգում: Թեմա 12. Քաղաքական կուսակցությունների դերն ու նշանակությունը պետ.կառավարման համակարգում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատումն իրականացվում է «ՎՊՀ ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ»-ին համապատասխան: https://new.vsu.am/karg/2022/%D4%B3%D5%B6%D5%A1%D5%B0%D5%A1%D5%BF%D5%B4%D5%A1%D5%B6%20%D5%AF%D5%A1%D6%80%D5%A3.pdf
Գրականություն	**Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)** **1.** Սուվարյան Յու. «Հանրային կառավարման էությունը և մեթոդաբանությունը», «Հանրային կառավարում», Երևան 2004 թ.» **2.** Մենեջմենթ,, Սուվարյան Յու, 2009 **Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)** **1.** Քալաշյան Վ. «Պետական կառավարման համակարգի զարգացման հեռանկարները և առաջնահերթությունները», Երևան, «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամ», 2003թ **2.** Ռոբերտ Բ. Դենհարդ «Հանրային կազմակերպության տեսություններ» Երևան, «Անտարես», 2006թ **3.** В. Е. Черкин. Государственное управление. М., “Юрисm”,),2001 **4.** Государственное управление. Основы mеори и организацuu. М., 2000 **5.** И. А. Василенко. Административно-государственное управление в странах Запада. М., “Логос”, 1998